

WYROK

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Komorowski

Protokolant: p. o. staż. Magdalena Czerniawska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Anny Oszwałdowskiej- Kocur

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2014 roku

sprawy **D. B. (B.)**

oskarżonego o przestępstwo z 209 § 1 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 10 lutego 2014 roku, sygn. akt II K 651/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w opisie przypisanego oskarżonemu w punkcie 1. wyroku czynu jako podstawę ciążącego na oskarżonym obowiązku alimentacyjnego w miejsce postanowienia Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 3 października 2011 r., sygn. akt III RC 201/11 wskazuje wyrok tego Sądu z dnia 29 września 2011 roku wydany w sprawie o sygn. akt III RC 201/11,

- w punkcie 1. wyroku jako podstawę rozstrzygnięcia o zobowiązaniu oskarżonego do spłacenia zaległości alimentacyjnych w miejsce art. 72 § 2 k.k. przyjmuje art. 72 § 1 pkt 8 k.k.,

2. w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy,

3. zwalnia oskarżonego z obowiązku poniesienia kosztów procesu za postępowanie odwoławcze i nie wymierza mu opłaty za II instancję.

SSO Jarosław Komorowski

UZASADNIENIE

D. B. został oskarżony o to, że w okresie czasu od 1 lipca 2012 roku do 1 października 2013 roku w miejscowości U. woj. (...) uporczywie uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy ustawy oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 3 października 2011 roku sygn. akt III RC 201/11 obowiązku alimentacyjnego poprzez nie łożenie alimentów na utrzymanie małoletniego A. w kwocie 800 złotych miesięcznie przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 10 lutego 2014 roku Sąd Rejonowy w Grodzisku Wielkopolskim w sprawie o sygn. akt II K 651/13 oskarżonego D. B. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa opisanego wyżej, przy czym przyjął, że okres zawinionej niealimentacji trwał do dnia wydania wyroku, tj. uznał oskarżonego za winnego występku

określonego w art. 209 § 1 k.k. i za to na podstawie cytowanego przepisu wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie tej kary warunkowo zawiesił na okres 5 lat próby, w okresie której oddał oskarżonego pod dozór kuratora sądowego, a to na podstawie art. 73 § 1 k.k., a nadto na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. i art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego D. B. do wykonywania ciężącego na nim obowiązku lożenia na utrzymanie syna A. B., i to w wysokości określonej aktualnym orzeczeniem Sądu a także zobowiązał do spłacenia zaległości alimentacyjnych, co rozpocząć się ma niezwłocznie po uprawomocnieniu wyroku, a spłata zaległości alimentacyjnych zakończyć się ma najpóźniej na rok przed upływem okresu próby (pkt 1. wyroku).

O kosztach procesu orzeczono w punkcie 2. wyroku, zwalniając oskarżonego z obowiązku zwrotu na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania i nie wymierzając mu opłaty.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł prokurator, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze na korzyść oskarżonego D. B..

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 72 § 2 k.k. poprzez orzeczenie na jego podstawie obowiązku spłaty przez D. B. zaległości alimentacyjnych w terminie roku przed upływem okresu próby tytułem naprawienia szkody, podczas gdy art. 415 § 5 k.p.k. możliwość nałożenia na D. B. obowiązku naprawienia szkody wyklucza.

Wobec powyższego apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie obowiązku spłaty zaległości alimentacyjnych przez D. B..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się zasadna jedynie częściowo, a mianowicie w zakresie podstawy prawnej nałożonego na oskarżonego D. B. obowiązku spłaty zaległości alimentacyjnych.

Na wstępie niniejszego wywodu podkreślenia wymaga, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku przewodu sądowego i na ich podstawie dokonał trafnych ustaleń faktycznych. W oparciu o lekturę uzasadnienia zaskarżonego wyroku realizującego dyspozycję art. 424 § 1 k.p.k. można jednoznacznie stwierdzić, że sprawstwo i wina oskarżonego D. B. co do zarzuczonego mu czynu zostały udowodnione. Analiza zgromadzonych w sprawie dokumentów ujawniła jednak, że podstawę ciężącego na oskarżonym obowiązku alimentacyjnego, poza regulacjami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, stanowi wyrok Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 29 września 2011 roku, wydany w sprawie o sygn. akt III RC 201/11, a nie postanowienie tego Sądu z dnia 3 października 2011 roku, jak wskazał prokurator a za nim Sąd Rejonowy w opisie przypisanego oskarżonemu przestępstwa. Wadliwie przywołanym przez organy postępowania postanowieniem nadano bowiem jedynie klauzulę wykonalności wyrokowi zaocznemu, którym Sąd Rejonowy w K. orzekł o obowiązku alimentacyjnym D. B. wobec małoletniego syna A.. Wobec tego należało zmienić opis przypisanego oskarżonemu przestępstwa, jak orzeczono w punkcie 1. wyroku.

Przechodząc do apelacji wywiezionej przez prokuratora wskazać należy, że faktycznie art. 415 § 5 k.p.k. stanowi, iż obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Wobec tego w okolicznościach niniejszej sprawy, gdy oskarżonego B. wiąże prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Kościanie rozstrzygający o roszczeniach alimentacyjnych na rzecz jego syna A., brak było podstaw do zastosowania regulacji art. 72 § 2 k.p.k. i orzeczenia obowiązku naprawienia szkody. Nie ma jednak racji skarżący, że chybione jest rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zobowiązujące oskarżonego do zapłaty zaległości alimentacyjnych zasądzonych prawomocnym wyrokiem. Jak słusznie wywiódł Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 8 kwietnia 2009 roku (II AKa 63/09, Lex nr 534015) sformułowany w art. 415 § 5 k.p.k. zakaz orzekania obowiązku naprawienia szkody, w sytuacji gdy o roszczeniu wynikającym z przestępstwa rozstrzygnięto prawomocnie w innym postępowaniu, nie sprzeciwia się zobowiązaniu oskarżonego w trybie art. 72 § 1 pkt 8 k.k. do wykonania orzeczenia, w którym o roszczeniu tym rozstrzygnięto. Podzielić należy bowiem zapatrywanie, że choć wykonanie obowiązku będzie stanowiło

naprawienie szkody, to zastosowany środek probacyjny nie jest tożsamy ze zobowiązaniem do naprawienia szkody, o którym mowa w art. 72 § 2 k.k. W przeciwieństwie do obowiązku naprawienia szkody orzeczanego na podstawie tego przepisu orzeczenie zawierające zobowiązanie z art. 72 § 1 pkt 8 k.k. nie jest uważane za orzeczenie co do roszczeń majątkowych w rozumieniu przepisu art. 107 § 2 k.p.k. i nie podlega wykonaniu w drodze egzekucji. Taka wykładnia omawianych regulacji, jak słusznie podkreślił Sąd Apelacyjny w Katowicach, jest zgodna z ratio legis art. 415 § 5 k.p.k., a przy tym uwzględnia prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, o których mowa w art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k. Celem wprowadzenia do art. 415 k.p.k. klauzuli antykumulacyjnej nie było przecież osłabienie pozycji pokrzywdzonego w realizacji swoich uprawnień do uzyskania naprawienia szkody wynikającej z przestępstwa, lecz uniknięcie dwukrotnego orzekania w tym samym przedmiocie i funkcjonowania w obrocie prawnych dwóch tytułów egzekucyjnych dotyczących tego samego roszczenia. Odmienna interpretacja analizowanego przepisu stawałaby w znacznie gorszej sytuacji tych pokrzywdzonych, którzy wykazując właściwą inicjatywę zdecydowali się na dochodzenie roszczeń majątkowych wynikających z przestępstwa w procesie cywilnym. Poza tym trudno byłoby przeczyć temu, że nadanie cięższej na oskarżonym powinność rygoru środka probacyjnego stymuluje go pożądanego działania i wydatnie urealnia uzyskanie przez pokrzywdzonego naprawienia szkody.

W tym miejscu wskazać trzeba, że wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Katowicach stanowisko jest aprobowane nie tylko przez inne sądy powszechne, ale także przez niektórych przedstawicieli piśmiennictwa (por. m.in. P. Gensikowski, Glosa do wyroku SA w Katowicach z dnia 8 kwietnia 2009 roku, II AKa 63/09, opublikowana w Lex Omega, czy też M. Budyn-Kulik, Komentarz do art. 72 Kodeksu karnego, opublikowany w Lex Omega). Wprawdzie w orzecznictwie i doktrynie wyrażono również zapatrywanie odmienne (zob. wyrok SA w Białymstoku z dnia 21 maja 2013 r., II AKa 59/13, Lex nr 1353599, M. Siwek, Glosa do wyroku SA w Katowicach z dnia 8 kwietnia 2009 r., II AKa 63/09, opublikowana w Lex Omega), jednakże przywołane na jego poparcie argumenty nie zasługują na uwzględnienie. Ponad wszelką wątpliwość zarówno wykładnia językowa i systemowa analizowanych regulacji, jak i racje natury logicznej i funkcjonalnej nie stoją na przeszkodzie do orzekania o obowiązku wykonania prawomocnego rozstrzygnięcia wydanego w innym procesie i to przy zastosowaniu art. 72 § 1 pkt 8 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe Sąd Odwoławczy zmienił kwestionowane przez prokuratora orzeczenie jedynie w ten sposób, że jako podstawę rozstrzygnięcia o zobowiązaniu oskarżonego do spłacenia zaległości alimentacyjnych w miejsce art. 72 § 2 k.k. przyjął art. 72 § 1 pkt 8 k.p.k.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, albowiem nie dostrzeżono żadnych dalszych uchybień, które w myśl art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. bądź art. 455 k.p.k. należałoby wziąć pod uwagę z urzędu, a przy tym orzeczona wobec oskarżonego kara, w tym zastosowane środki probacyjne, są słuszne i sprawiedliwe i zapewniają spełnienie celów kary wobec D. B.. Na marginesie powyższego zaznaczyć jednak trzeba, że zastosowana przez Sąd I instancji redakcja wyroku, a mianowicie zawarcie w jednym punkcie wyroku pięciu różnych rozstrzygnięć, czyni to orzeczenie nieczytelnym dla stron i utrudniało jego kontrolę instancyjną przez Sąd Odwoławczy. Wobec tego przy orzekaniu w kolejnych sprawach Sąd Rejonowy w Grodzisku Wielkopolskim winien się wystrzegać takiego sposobu konstruowania wyroku, formułując poszczególne rozstrzygnięcia w odrębnych jednostkach redakcyjnych.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w punkcie 3. wyroku, zwalniając oskarżonego, na podstawie art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych, z obowiązku ich poniesienia. Za wydaniem przedmiotowego rozstrzygnięcia przemawiały względy słuszności, albowiem konieczność przeprowadzenia kontroli odwoławczej wyroku Sądu I instancji i zmiany wydanego rozstrzygnięcia była wynikiem błędów, których dopuściły się organy postępowania, w tym Sąd Rejonowy. Poza tym nie sposób tracić z pola widzenia faktu, że na oskarżonym ciąży zobowiązania alimentacyjne, których realizacja, z uwagi na dobro dziecka, winna mieć priorytet.

SSO Jarosław Komorowski